ABDURAUF FITRAT MEROSIDA MILLIY TARBIYA VA YOSHLAR MA'NAVIYATINI SHAKLLANTIRISHNING PEDAGOGIK ASOSLARI

Safarova Malika Muzaffarovna
Tadqiqotchi

Annotatsiya. Ushbu maqolada Abdurauf Fitratning pedagogik merosida milliy tarbiya, yoshlar ma'naviyatini shakllantirish va barkamol avlodni voyaga yetkazish masalalari tahlil qilinadi. Mutafakkirning ta'lim-tarbiya haqidagi qarashlari, yosh avlodni milliy qadriyatlar ruhida tarbiyalashga doir fikrlari hamda ularning zamonaviy ta'lim tizimidagi ahamiyati yoritiladi.

Kalit so'zlar: Abdurauf Fitrat, milliy tarbiya, ma'naviyat, pedagogik meros, yoshlar tarbiyasi, milliy qadriyatlar, ma'rifat, zamonaviy ta'lim.

Kirish. Bugungi kunda yosh avlodni har tomonlama barkamol, mustaqil fikrlaydigan, yuksak ma'naviyatli va milliy qadriyatlarga hurmat ruhida tarbiyalash ta'lim tizimining muhim vazifalaridan biri hisoblanadi. Globallashuv jarayonida yoshlarning milliy o'zligini anglashi, tarixiy merosni o'rganishi va umuminsoniy qadriyatlarni o'zlashtirishi alohida ahamiyat kasb etmoqda.

O'zbek xalqining ma'rifiy va pedagogik tafakkuri rivojida Abdurauf Fitratning o'rni beqiyosdir. U o'z asarlarida xalqni ilm-ma'rifatga chorlash, yoshlarni bilimli va axloqli qilib tarbiyalash, jamiyat taraqqiyotida ta'limning ahamiyatini oshirish masalalariga katta e'tibor qaratgan.

Fitratning pedagogik qarashlarini o'rganish nafaqat tarixiy merosni anglash, balki bugungi ta'lim-tarbiya jarayonini takomillashtirish uchun ham muhim ilmiy-amaliy ahamiyatga ega.

Asosiy qism

Abdurauf Fitrat XX asr boshlaridagi jadidchilik harakatining yirik namoyandalaridan biri bo'lib, o'z faoliyatida xalqni ilmli, ma'rifatli va taraqqiy etgan jamiyat qurishga undagan. Uning fikricha, jamiyatning rivojlanishi, avvalo, insonlarning bilim darajasi, dunyoqarashi va ma'naviy kamolotiga bog'liq.

Fitratning ta'lim-tarbiyaga oid qarashlarida yosh avlodni mustaqil fikrlashga o'rgatish, ularda mas'uliyat, vatanparvarlik, halollik va mehnatsevarlik kabi fazilatlarni shakllantirish muhim o'rin tutadi. Ushbu fazilatlar insonning shaxs sifatida kamol topishi bilan birga, jamiyat taraqqiyotiga ham xizmat qiladi.

Mutafakkirning ma'rifatparvarlik faoliyati ta'lim mazmunini yangilash, o'qitish usullarini takomillashtirish va yoshlarning ilm-fanga bo'lgan qiziqishini oshirish g'oyalari bilan chambarchas bog'liq. U xalqning taraqqiyoti uchun zamonaviy bilimlarni egallash, dunyodagi ilmiy va madaniy yutuqlardan xabardor bo'lish zarurligini ilgari surgan.

Milliy tarbiya masalasi Fitrat merosining muhim yo'nalishlaridan biridir. Milliy tarbiya yosh avlodda o'z xalqining tarixi, tili, madaniyati, urf-odatlari va ma'naviy qadriyatlariga hurmat tuyg'usini shakllantiradi. Bunday tarbiya yoshlarning o'zligini anglashiga, milliy merosni qadrlashiga va jamiyat oldidagi burchini tushunishiga yordam beradi.

Shu bilan birga, milliy tarbiya umuminsoniy qadriyatlar bilan uyg'unlikda olib borilishi lozim. Yoshlarni boshqa xalqlarning madaniyati va tajribasiga hurmat ruhida tarbiyalash, ularda bag'rikenglik va o'zaro hamkorlik ko'nikmalarini rivojlantirish zamonaviy pedagogikaning muhim talablaridandir.

Fitratning pedagogik merosini bugungi ta'lim jarayonida qo'llash bir qator imkoniyatlarni yaratadi. Jumladan, uning ma'rifatparvarlik g'oyalaridan foydalanish orqali o'quvchilarda kitobxonlik

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

madaniyatini rivojlantirish, tarixiy merosga qiziqishni kuchaytirish va mustaqil fikrlash ko‘nikmalarini shakllantirish mumkin.

Ta’lim muassasalarida Fitrat asarlarini o‘rganish, mavzuga oid munozaralar tashkil etish, tarixiy manbalarni tahlil qilish va ijodiy topshiriqlardan foydalanish yoshlarning ma’naviy-axloqiy rivojlanishiga ijobiy ta’sir ko‘rsatishi mumkin. Bunda o‘quvchilarning yoshi, qiziqishlari va individual xususiyatlarini hisobga olish muhimdir.

Fitrat merosini pedagogik nuqtayi nazardan o‘rganish shuni ko‘rsatadiki, tarixiy-ma’rifiy g‘oyalar zamonaviy ta’lim bilan bog‘langandagina samarali tarbiyaviy vositaga aylanadi. Shu sababli uning asarlarini o‘qitishda faqat tarixiy ma’lumotlarni yetkazish bilan cheklanmasdan, ulardagi g‘oyalarning bugungi hayot bilan bog‘liqligini ham ochib berish zarur.

Xulosa

Abdurauf Fitratning ma’rifatparvarlik va pedagogik merosi yosh avlodni milliy qadriyatlarga hurmat, yuksak ma’naviyat, mustaqil fikrlash va ilmga intilish ruhida tarbiyalashda muhim ahamiyatga ega. Uning qarashlari ta’lim va tarbiyaning o‘zaro uzviyligini, inson kamolotida bilim hamda axloqiy fazilatlarning muhim o‘rin tutishini anglashga yordam beradi.

Bugungi ta’lim tizimida Fitrat merosidan foydalanish yoshlarning tarixiy xotirasini mustahkamlash, milliy o‘zligini anglashini rivojlantirish va ma’naviy-axloqiy tarbiyasini takomillashtirishga xizmat qilishi mumkin.

Shunday qilib, Abdurauf Fitratning pedagogik qarashlarini chuqur o‘rganish, ularni zamonaviy ta’lim-tarbiya jarayoni bilan bog‘lash va amaliyotga tatbiq etish dolzarb ilmiy-pedagogik vazifalardan biri hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Fitrat, A. **Oila yoki oila boshqarish tartiblari.** — Toshkent: Ma’naviyat.
2. Fitrat, A. **Rahbari najot.** — Toshkent.
3. Fitrat, A. **Tanlangan asarlar.** — Toshkent: Ma’naviyat.
4. Qosimov, B. **Milliy uyg‘onish: jasorat, ma’rifat, fidoyilik.** — Toshkent: Ma’naviyat, 2002.
5. Karimov, N. **XX asr o‘zbek adabiyoti manzaralari.** — Toshkent: O‘zbekiston, 2008.
6. O‘zbekiston Respublikasining **“Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni.** — 2020-yil 23-sentabr, O‘RQ-637-son.

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.